

Rapport – systemrevisjon ved Østbø AS

Adresse: Postboks 1447, 8038 BODØ		Tillatelse av: - 16.11.2009 (mottak, sortering og behandling av avfall) - 19.10.2016 (kasserte kjøretøy)
Organisasjonsnr:	920 508 324	Tidsrom for revisjon: 12.-16. mars 2018
Epost:	postmottak@ostbo.no	Revisjonsleder: Marit Torsvik
Kontaktperson:	Kjetil Østbø	Medrevisor: Anette Pettersen

Rapportens innhold

Denne rapporten beskriver avvik og anmerkninger relatert til forurensningsloven med forskrifter og selskapets tillatelse, som ble avdekket innen de områdene som er kontrollert. Revisjonen omfattet selskapets internkontrollsystem og avfallsanlegg som er lokalisert på Plassen 5 og Langstranda i Bodø kommune.

Hovedkonklusjon

Under revisjonen ble det påvist 1 avvik fra forskrifter og tillatelse:

Resultater fra måling av vann fra oljeutskiller er ikke tatt med i egenrapporteringen.

I tillegg ble det registrert 3 anmerkninger.

Godkjent dato: 23.03.2018

Oddlaug E. Knutsen
seksjonsleder

Marit Torsvik
overingeniør

Innhold

<i>Innledning</i>	3
<i>Dokumentgrunnlag</i>	3
<i>Omfang</i>	4
<i>Avvik</i>	5
<i>Anmerkninger</i>	5
<i>Andre forhold</i>	7
<i>Gjennomføring</i>	10
<i>Oppsummering</i>	10
<i>Deltakere</i>	11

Innledning

Rapporten er utarbeidet etter en systemrevisjon ved Østbø AS i perioden 12. – 16. mars 2018.

- **Systemrevisjon** er en systematisk granskning av virksomheten for å fastslå om internkontrollaktiviteter og tilhørende resultater stemmer overens med det som er planlagt. En systemrevisjon vil vanligvis omfatte en gjennomgang av virksomhetens HMS-dokumentasjon, intervjuer og verifikasjoner.
- **Verifikasjon** er bekreftelse ved å undersøke og fremskaffe objektivt bevis på at spesifiserte krav er oppfylt.

Systemrevisjoner inngår som en del av Fylkesmannens arbeid med å håndheve gjeldende krav med hensyn til beskyttelse av det ytre miljø. Kontrollen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Hensikten med kontrollen var å fastslå om selskapets internkontroll er effektiv med hensyn til å nå fastsatte miljømål, om den tilfredsstillende kravene i internkontrollforskriften, hvorvidt forhold som er beskrevet i systemet stemmer overens med praksis i selskapet (kart og terreng) og å påse at krav fastsatt i forurensningsloven med tilhørende forskrifter og vilkår i gitte tillatelser overholdes av selskapet.

Kontrollen ble gjennomført ved granskning av internkontrollsystemet, ved intervjuer av relevante personer i organisasjonen, og ved verifikasjon av at rutiner, prosedyrer og instruksjoner blir fulgt opp i praksis. Rapporten omhandler eventuelle avvik og anmerkninger som er avdekket under kontrollen.

- **Avvik** er overtredelse av krav fastsatt i, eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.
- **Anmerkning** er forhold som tilsynsetaten mener det er nødvendig å påpeke for å ivareta helse-, miljø- og sikkerhet, men som ikke omfattes av definisjonen på avvik.

Dokumentgrunnlag

Følgende dokumenter danner grunnlaget for kontrollen:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Tillatelse av 16.11.2009 til mottak, sortering og behandling av avfall
- Tillatelse av 19.10.2016 til mottak og behandling av kasserte kjøretøy

Tabell 1 Dokumenter som ble oversendt fra Østbø AS i forkant av revisjonen

Krav	Dokumenter
Organisasjonskart, stillingsbeskrivelser	DOK 1 -Org.kart ØAS DOK 2 - HMS organisering ØAS DOK 3 - 5.5 Ansvar, myndighet og kommunikasjon
Målsettinger for ytre miljø	DOK 4 - 9.1 Kartlegging av miljøaspekter DOK 5 - 9.2 Vesentlige miljøaspekter og miljøprogram DOK 6 - Målsetting og politikk
Prosedyre for opplæring, oppfølging	DOK 7 - 6.2.1 Generell kompetanse og opplæring DOK 8 - 6.2.2 Sjekkliste intern opplæring DOK 9 - 6.2.3 Bedømmelse av virkning og plan for kompetanseheving.
Prosedyre for kartlegging, risikovurdering	DOK 10 - 6.4.9 Vernerunder DOK 11 - 8.2 Overvåking og måling DOK 12 - 7.5.2.1 Sikker jobb analyse DOK 13 - 8.7 Risikoanalyser
Prosedyre for avviksbehandling og oppfølging av avvik	DOK 14 - 8.3 Avvik og korrigerende tiltak
Prosedyre for systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen	DOK 15 - 5.6 Ledelsens gjennomgåelse miljø DOK 16 - 5.6.1 Ledelsens gjennomgåelse kvalitet DOK 17 - 8.2.1 Samsvarsvurdering DOK 18 - Referat ledelsens gjennomgang for 2016
Annen dokumentasjon	DOK 19 - Interessepapirer DOK 20 - Organisasjonens kontekst

Fylkesmannen fikk i forkant av revisjonen oversendt dokumenter fra Østbø AS som vist i tabell 1. Underveis i revisjonen ble Østbø AS sitt digitale styringssystem (Stamina Interaktiv) brukt til å slå opp annen dokumentasjon. I tillegg ble følgende dokumenter oversendt via epost:

- Driftsorganisasjon Østbø AS pr. 1. mars 2018
- Oversiktskart Østbø AS, Plassen 5, Bodø, lager farlig avfall

Omfang

Systemrevisjon av Østbø AS sin internkontroll omfattet oppfølgingen av krav fastsatt i medhold av forurensningsloven med tilhørende forskrifter og tillatelser. Revisjonen er basert på gransking av internkontrollsystemet og opplysninger som har kommet fram under planleggingsmøte, åpningsmøte, intervju og sluttmøte. Det ble også gjennomført verifikasjon ved Plassen 5 og Langstranda. Totalt var 14 personer hos Østbø AS og 2 personer hos Fylkesmannen involvert i gjennomføringen av revisjonen. Detaljert liste over alle deltakere er vist helt til slutt i denne rapporten. Fylkesmannen har ikke vurdert andre forhold ved selskapets virksomhet.

Avvik

Følgende avvik ble avdekket under revisjonen:

Avvik 1

Resultater fra måling av vann fra oljeutskiller er ikke tatt med i egenrapporteringen

Avvik fra

- Tillatelse til mottak, sortering og behandling av avfall, generelle vilkår som gjelder for alle anlegg, 9.2:

«I tillegg skal rapporten:

- Gjøre rede for eventuelle avvik
- Inneholde resultater fra målinger av vann fra oljeutskiller»

Begrunnelse

Granskning av HMS-dokumentasjon viser at virksomheten gjennomfører prøvetaking av oljeutskiller 4 ganger per år (Vikan, Plassen 5 og Langstranda). Måleresultatene er sammenstilt i et eget regneark der verdier over grenseverdi er markert med rødt.

Resultatene viser flere målinger over grenseverdien på 50 mg olje/l, i et tilfelle helt opp til 602 mg olje/l (Plassen 5 den 17.02.2017). Slike hendelser er ikke registrert i avvikssystemet. Det finnes heller ingen annen synliggjøring av måleresultater fra overvåking av oljeholdig utslipp i form av trend eller lignende. Gjennom intervju kom det imidlertid fram at målinger over grenseverdien rutinemessig følges opp med gjennomføring av tiltak.

I egenrapporten fra Østbø AS for 2017 er det listet opp 27 hendelser med forurensning/ fare for forurensning. Ingen av disse hendelsene omhandler utslipp fra oljeutskiller. Det er heller ikke tatt med noen resultater fra prøvetaking av oljeholdig avløpsvann.

Anmerkninger

Følgene anmerkninger ble registrert under revisjonen:

Anmerknning 1

Østbø AS har ikke en tydelig synliggjøring av målsettinger for ytre miljø i sitt HMS-system

Referanse

- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd 4. punkt
- Målsetting og politikk/Målsettingspunkter
- 9.1 Kartlegging av miljøaspekter
- 9.2 Vesentlige miljøaspekter og miljøprogram
- 5.6 Ledelsens gjennomgåelse/referat 2016

Begrunnelse

Internkontrollforskriften stiller krav om at virksomheten skal fastsette mål for helse, miljø og sikkerhet. Virksomheten må også kunne vise at de følger opp målene aktivt og systematisk, samt at det er satt realistiske mål for HMS-tilstanden. Det forutsettes at det foreligger dokumentasjon på måloppnåelse.

Hos Østbø AS finnes det en overordnet miljø- og HMS-politikk som er nedfelt skriftlig i KMS-systemet. Videre finnes det konkrete miljømål som er brutt ned på avdelingsnivå. Målsetningspunktene er både omtalt og henviset til i de dokumentene som det er vist til, men vi fant ingen oversikt over måloppnåelse på ytre miljø for Østbø AS totalt sett. Under intervju kom fram noe ulike versjoner av de måltallene som er fastsatt på hver enkelt avdeling, for eksempel i forhold til gjenvinningsgrad på restavfall (er det >20 eller >22 %?) og den interne grenseverdien på utslipp fra oljeutskiller (er det <20 eller <25 mg/l?). For øvrig vises det til avvik 1, som omhandler et eksempel på manglende synliggjøring av måloppnåelse på ytre miljø.

Anmerkning 2

Østbø AS kan ikke dokumentere at de har et system som sikrer at alle ansatte har gjennomført grunnleggende opplæring i bedriftens HMS-arbeid

Referanse

- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd 2. punkt
- 6.2.1 Generell kompetanse og opplæring
- 6.2.2 Sjekkliste intern opplæring
- 6.2.3 Bedømmelse av virkning og plan for kompetanseheving

Begrunnelse

Internkontrollforskriften stiller krav om at virksomheten skal sørge for at arbeidstakerne har tilstrekkelig kunnskaper og ferdigheter i det systematiske HMS-arbeidet. Det er ikke påkrevd at denne dokumentasjonen skal foreligge skriftlig, utover de aktivitetene der det er særskilte krav til dokumentert opplæring.

Hos Østbø AS finnes det et system for registrering og oppfølging av opplæring og kompetanseheving. De ansatte er i tillegg utstyrt med et eget kort der det er krysset av for ulike tema med gjennomført opplæring. I tillegg finnes det egne prosedyrer med sjekklister som gjelder generell kompetanse og opplæring, herunder HMS. Via Stamina Interaktiv kunne vi ikke finne bevis på at disse sjekklisterne er i bruk. Under intervju ble det opplyst at sjekklisterne ikke var i bruk, så langt de som ble intervjuet kjente til. Grunnleggende HMS-kompetanse er heller ikke listet opp som et tema for avkryssing på kompetansekortet til hver enkelt ansatt. For øvrig vises det til punkt 1 under andre forhold som omhandler HMS-organisasjon.

Anmerkning 3

Østbø AS har ikke et varslingsystem som sikrer at kravet om maks 12 mnd. lagringstid for farlig avfall overholdes

Referanse

- Internkontrollforskriften § 5, andre ledd 7. punkt
- Avfallsforskriften § 11-6, vedlegg 4, punkt 2
- Tillatelse til mottak, sortering og behandling av avfall, vilkår som gjelder for mellom-lagring av farlig avfall, 3.3

Begrunnelse

Internkontrollforskriften stiller krav om at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av HMS-lovgivningen. Gjennom avfallsforskriften og tillatelsen er det videre gitt et absolutt krav om maks 12 mnd. lagringstid for farlig avfall.

Hos Østbø AS er det etablert et digitalt journalsystem (WMS) som blant annet viser dato inn og ut for hver enkelt leveranse av farlig avfall. En stikkprøve av disse listene viser at det finnes flere eksempler på farlig avfall som har vært lagret i mer enn 12 mnd, i et tilfelle helt tilbake til 2012. Det ble ikke sjekket hvorvidt opplysningene i journalen stemte overens med det som faktisk finnes på lager. Under intervju kom det imidlertid fram at virksomheten ikke har et varslingsystem som synliggjør leveranser av farlig avfall som overstiger maksimalt tillatt lagringstid. Et slik varslingsystem er ikke gitt som et konkret krav, men vil kunne være med på å sikre at kravet om maksimal lagringstid overholdes.

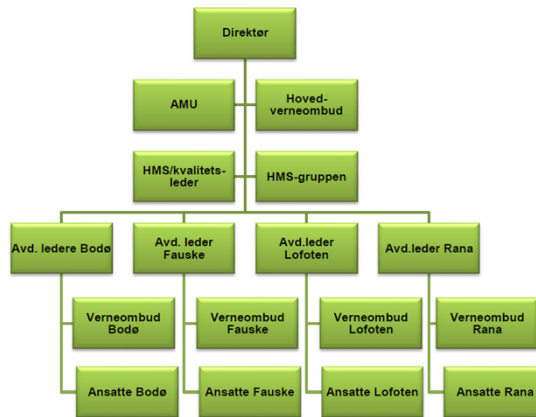
Andre forhold

Følgende forhold kom fram under gjennomføringen av revisjonen, uten at de direkte kan knyttes til noen av de kravene som fremkommer av grunnlaget for kontrollen:

1. Kart over HMS-organisasjon stemmer ikke overens med det som framkommer i intervju

Et kart over Østbø AS sin HMS-organisasjon inngikk i den dokumentasjonen som ble oversendt i forkant av revisjonen (figur 1). Under gjennomføring av intervju fikk vi bekreftelse på at det finnes AMU, hovedverneombud, HMS/kvalitetsleder og en egen HMS-gruppe som blant annet brukes ved granskning av uønskede hendelser. Det framkom imidlertid ulik oppfatning av hvorvidt det finnes verneombud ute på den enkelte avdeling og hvorvidt disse har en funksjon som er koblet opp mot hovedverneombudet. Verneombudsrollen inngår ikke grunnlaget for denne revisjonen og ble derfor ikke gransket nærmere. For øvrig vises det til anmerkning 2 som omhandler den grunnleggende opplæringen i HMS-arbeid.

HMS-organisasjon Østbø as

Figur 1, Østbø AS sin HMS-organisasjon

2. Avfallsanlegget på Langstranda bør ha et oversiktskart som viser hvilke typer avfall som er lagret hvor

Avfallsanlegget på Langstranda har nærhet til naboer som gir en del utfordringer knyttet til innsyn, særlig fra de øverste leilighetene i Bodø Panorama (se første bilde i figur 2). Via intervju kom det fram at orden er noe som vektlegges høyt i måloppnåelsen. Samtidig fantes det ikke kart eller annen merking av uteområdet. Under gjennomføring av befaringen på Langstranda ble det blant annet observert lagring av oppfliset treverk i flere ulike hauger inne på avfallsområdet. Det ble observert lagring av 1 stk. kassert kjøretøy (se bilde i figur 2), mens det i tillatelsen er tillatt å lagre opptil 200. Vi fant ingen plan som viser hvor et slikt høyt antall av usanerte bilvrak skal lagres, heller ikke hvor noen få 10-talls usanerte bilvrak skal lagres. I intervju framkommer det at bilvrakene sendes fortløpende videre til sanering på avfallsanlegget i Fauske, men at det kan forekomme lagring av noen 10-talls usanerte bilvrak på Langstranda i påvente av transport.

Figur 2, bilder som er tatt på avfallsanlegget på Langstranda den 14.03.2018

3. De som utfører og/eller kontrollerer deklarerer av farlig avfall bør ha et mer bevisst forhold til valg av avfallsmottak og produsent i Avfallsdeklarerer.no.

Bare for Nordland ligger Østbø registrert med 15 ulike avfallsmottak og 23 ulike produsenter i Avfallsdeklarerer.no. Vi har forstått det slik at denne strukturen framkommer som en kombinasjon av de underselskapene som finnes i foretaksregisteret og de anleggene som forurensningsmyndigheten (Fylkesmannen og Miljødirektoratet) har opprettet i databasen Forurensning. Dermed vil for eksempel både Østbø AS avd Bodø (Vikan og Plassen 5) og Østbø AS avd avfallsbehandling Bodø (Langstranda) finnes som mulige produsenter, mens det er bare Østbø AS avd Bodø som finnes i listen over godkjente avfallsmottak. I tillegg finnes det en produsent som heter Østbø avfallsbehandling, uten at Fylkesmannen kjenner til hvordan denne har oppstått. Om vi går et hakk ned i strukturen, finner vi både Østbø – innsamling, Østbø – Plassen 1 – farlig avfall og Østbø – Plassen 5 – farlig avfall som mulige avfallsmottak.

Ingen av de 10 som ble intervjuet kjente til Østbø sin struktur i Avfallsdeklarerer.no. Vi fikk imidlertid bekreftet at systemet er i daglig bruk og at det finnes en lang rekke med fullmakter der flere av de som ble intervjuet kan deklarerer farlig avfall for kunder. Videre fikk vi bekreftet at prosjektleder/rådgiver i Østbø AS har god kjennskap til strukturen i Avfallsdeklarerer.no. Vi ber dere om å ha et bevisst forhold til hvordan denne strukturen skal brukes, både ovenfor kunder og i de tilfellene der Østbø AS selv er å oppfatte som produsent.

Avfallsmottak	Produsent
starter med	starter med
østbø	østbø
Østbø - Innsamling	ØSTBØ - Mellomvika/Koksverktomta - farlig avfall - lager og tankanlegg
Østbø - Plassen 1 - farlig avfall	Østbø - Plassen 5 - farlig avfall
Østbø - Vikan - farlig avfall - tankanlegg	ØSTBØ AS - Ågaflåget - farlig avfall - tankanlegg
Østbø - Finneid - farlig avfall	Østbø AS, avd 170 div
Østbø - Koksverktomta - farlig avfall - tankanlegg	Østbø AS, avd. 180 farlig avfall
Østbø - Langstranda - farlig avfall	Østbø AS Avd 160, Bilgjevinning
Østbø - Norsk Jern Eiendom - farlig avfall	Østbø - Koksverktomta - farlig avfall - tankanlegg
ØSTBØ AS AVD BODØ	Østbø - Langstranda - farlig avfall
ØSTBØ AS AVD MELLOMVIKA	Østbø - Norsk Jern Eiendom - farlig avfall
ØSTBØ - Mellomvika/Koksverktomta - farlig avfall - lager og tankanlegg	ØSTBØ AS AVD BODØ
Østbø - Plassen 5 - farlig avfall	ØSTBØ AS AVD FAUSKE
ØSTBØ AS - Ågaflåget - farlig avfall - tankanlegg	ØSTBØ AS AVD LOFOTEN
ØSTBØ AS AVD BODØ(Mo i Rana)	ØSTBØ AS AVD MELLOMVIKA
Østbø AS, Avfallsmottak Rødkjær	ØSTBØ AS AVD VEFSN
ØSTBØ AS - Skotsmyra/Åremma - farlig avfall	Østbø AS, avd. Fauske farlig avfall
	ØSTBØ AVFALLSBEHANDLING
	ØSTBØ AS - Skotsmyra/Åremma - farlig avfall
	ØSTBØ AS AVD AVFALLSBEHANDLING BODØ
	ØSTBØ AS AVD MO I RANA
	Østbø AS, Avd 900
	Østbø - Innsamling
	Østbø - Plassen 1 - farlig avfall
	Østbø - Vikan - farlig avfall - tankanlegg

Figur 3, liste over avfallsmottak og produsenter i Nordland som finnes registrert i Avfallsdeklarerer.no og som har et navn som starter med «Østbø»

Gjennomføring

Revisjonen omfattet følgende aktiviteter:

Planleggingsmøte

Planleggingsmøte med detaljert oppsett av revisjonsplan ble gjennomført hos Østbø AS på Plassen 5 den 5. mars.

Åpningsmøte

Åpningsmøtet ble avholdt 12. mars hos Østbø AS på Plassen 5. Her informerte Fylkesmannen om gjennomføringen av kontrollen. Videre ga Østbø AS en presentasjon av virksomheten.

Intervjuer og verifikasjoner

I alt 10 personer ble intervjuet den 12. - 14. mars. Det ble også foretatt verifikasjon på Plassen 5 den 13. mars og på Langstranda den 14. mars.

Sluttmøte

Sluttmøtet ble avholdt den 16. mars hos Østbø AS på Plassen 5. Registrerte avvik og anmerkinger ble presentert, samt de punktene som er tatt med under «Andre forhold». Fylkesmannen oppfattet det slik at Østbø AS var innforståtte med avvik og anmerkinger som ble presentert på møtet. Det er ikke foretatt noen endringer i formuleringen av disse sett i forhold til det som ble presentert på møtet.

Oppsummering

Fylkesmannen takker selskapets representanter for et godt og konstruktivt samarbeid under hele revisjonen. Som nevnt i innledningen, er dette en avviksrappport og gir derfor ikke en totalvurdering av selskapets miljøarbeid eller miljøstatus.

Deltakere

I tabell 2 er det gitt en oversikt over deltakerne ved revisjonen, samt hvilke anlegg som ble besøkt.

Tabell 2 Deltakere ved gjennomføring av systemrevisjon hos Østbø AS i mars 2018

Navn	Funksjon	Planleggingsmøte	Åpningsmøte	Intervju	Verifikasjon Plassen 5	Verifikasjon Langstranda	Sluttmøte
Østbø AS							
Anders Mjaaland	Direktør		X	X			X
Sture Pettersen	Driftsdirektør		X	X			
Kjetil Østbø	KMS-leder/rådgiver	X	X	X	X		X
Dordi Sneffjellå	Prosjektleder/rådgiver						X
Ole-Marius Norheim	Avdelingsleder Langstranda		X	X			X
John Martin Strømsnes	Avdelingsleder farlig avfall		X	X	X		X
Tommy Sandstedt	Avdelingsleder slamsuging og industriservice		X	X	X		X
Stefan Borge	Hovedverneombud/transportør		X	X			X
Frank Magne Strømhaug	Operatør farlig avfall		X	X			X
Tor Olav Engelsaas	Formann Langstranda			X		X	X
Per Grønli	Operatør Langstranda			X		X	X
Stig Kristiansen	Avdelingsleder transport						X
Per Børge Moan	Operatør slamsuging		X				X
Sigve Langvand	Operatør verksted		X				X
Fylkesmannen							
Marit Torsvik	Revisjonsleder	X	X	X	X	X	X
Anette Pettersen	Revisor		X	X	X		X